

Ændringsforslag nr. 18-21 i betænkningen og ændringsforslag nr. 26-28 uden for betænkningen
forkastedes uden afstemning.

§§ 2 og 3
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 3:

Forespørgsel til forsvarsministeren:

»Hvorledes vil ministeren sikre, at Højesterets dom af 2. februar 1978 samt øvrige aftaler og påbud vedrørende Christiania efterleves, og sikre dette rekreative område for Københavns befolkning?«

Af Pia Kjærsgaard (FP) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 3/10 91. Fremme af forespørgslen vedtaget 10/10 91).

Formanden:

Vi er gået over til næste sag på dagsordenen, så må jeg bede de meget veltalende medlemmer, som forlader salen, om at tage veltalenheden med udenfor.

Begrundelse

Ole Donner (FP):

Når Fremskridtspartiet har rejst denne forespørgselsdebat vedrørende Christiania, er det ud fra et ønske om at få en klar markering fra forsvarsministeren af, hvorledes ministeren vil sikre, at Højesterets dom fra 2. februar 1978 samt øvrige aftaler og påbud vedrørende Christiania efterleves, så området kan blive en rekreativ oase for Københavns befolkning.

Der har nu været talt om denne sag i 20 år, og reelt er der intet sket. Allerede i 1975 vedtog Folketinget, at Christiania skulle ryddes, hvil-

ket skulle være sket senest 1. april 1976, men da datoen oprandt, demonstrerede 30.000 mennesker foran Christiansborg i solidaritet med Christiania, og så var der åbenbart en del politikere, der fik kolde fødder, for en rydning skete ikke. I 1977 besluttede landsretten så, at området skulle ryddes, men dommen blev anket og fik således opsættende virkning. I 1978 stadfæstede Højesteret landsrettens afgørelse, og så skulle man umiddelbart tro, at denne sag var ude af verden, men igen fik et flertal af politikere kolde fødder, og det hed sig, at området nu skulle lovliggøres.

Siden da har sagen jævnlige været rejst i Folketinget. Der er vedtaget lokalplaner, landsplandirektiver, rammeaftaler osv., men til trods herfor er der reelt intet sket. Christianiter beboder området akkurat som tidligere, og hver gang det offentlige er kommet med krav, er man blevet mødt med udenomssnak og alle mulige forsøg på at trække sagen i langdrag. Den tilstand må nu høre op. Ministeren må i dag uden omsvøb tilkendegive, hvorledes ministeren vil sikre, at højesteretsdommen fra 1978 bliver efterlevet, for det kan ikke være meningen, at en selvbestaltet gruppe aktivister i nu over 20 år skal have held til at holde området uden for enhver form for lov og ret.

For Fremskridtspartiet er sagen helt klar: Christiania skal ikke lovliggøres, Christiania skal ganske enkelt ryddes. Det nytter ikke at bortforklare sagens rette sammenhæng, der er, at en flok slumstormere den 26. september 1971 ulovligt tiltvang sig adgang til Bådsmandsstrædes Kaserne og udråbte området til fristad. Allerede tre måneder senere var der cirka 500 beboere på stedet. Der var altså fra begyndelsen tale om klare ulovligheder, som man ikke kan tale sig fra, men som sagsforløbet er skredet frem, må det desværre betragtes som en kendsgerning, at blot der er tilstrækkelig mange om at begå en forbrydelse, får et flertal af Folketingets medlemmer straks nervøse trækninger ved tanken om, hvad der egentlig kan ske, hvis man rydder området.

I et retssamfund kan det naturligvis ikke toleres, at der er sådanne tilstande, og derfor ønsker Fremskridtspartiet området ryddet, således at højesteretsdommen bliver efterlevet.

Besvarelse

Forsvarsministeren (Enggaard):

[Forsvarsministeren]

I efteråret 1971 flyttede et antal beboere ulovligt ind på Bådsmadsstrædes Kaserne, som forsvaret samme sommer havde rømmet. Det var begyndelsen på det, vi i dag kalder Christiania. I Christianias 20-årige historie har vekslende regeringer på forskellig vis forsøgt at normalisere området.

Om baggrunden for Højesterets dom fra 1978 kan jeg oplyse følgende: I april 1975 opfordrede et flertal i Folketinget regeringen til straks at påbegynde forhandling om afvikling af Christiania, således at Christiania kunne være afviklet senest 1. april 1976. Da beboerne ikke inden denne frist havde truffet foranstaltninger til en frivillig rømning af arealerne, anmodede Forsvarsministeriet den 1. april 1976 fogden om at gennemføre en fogedforretning med henblik på udsættelse af beboerne. Københavns Byrets Fogedafdeling afslog imidlertid at fremme Forsvarsministeriets begæring om udsættelse; det skete i juni 1976. Afgørelsen blev herefter indbragt for Østre Landsret.

I februar 1977 afsagde Østre Landsret dom, hvorefter beboerne blev tilpligtet uden varsel at rømme samtlige arealer og bygninger. Østre Landsret tog Forsvarsministeriets begæring om en umiddelbar fogedforretning til udsættelse af samtlige beboere i området til følge. Denne dom blev stadfæstet af Højesteret den 2. februar 1978.

Efter Højesterets dom tilkendegav den daværende forsvarsminister under en forespørgselsdebat, at man burde lade den hidtidige benyttelse af området fortsætte, indtil en godkendt lokalplan kunne iværksættes. Det var dog en forudsætning for en sådan midlertidig forlængelse af benyttelsen, at samfundets almindelige love blev overholdt i området.

Folketinget vedtog en dagsorden, der tog regeringens redegørelse til efterretning og udtrykte tilslutning til regeringens bestræbelser.

I maj 1986 vedtog Folketinget en beslutning om Christianias fremtid. Det blev bl.a. fastlagt, at der skulle udarbejdes et landsplandirektiv med efterfølgende lokalplan. Sigtet hermed var dels at sikre en fastlæggelse af den nuværende anvendelse, dels at sikre Københavns befolkning adgang til at anvende dele af området til rekreative formål.

Samtidig vedtog Folketinget at nedsætte en såkaldt særlig styringsgruppe vedrørende Christiania. Styringsgruppen blev nedsat i

marts 1987 og skulle fungere som bindeled mellem Christiania og de offentlige myndigheder. Den skulle varetage det daglige arbejde med planlægning af bygningsstandsættelser, pleje af voldterrænet, det sociale arbejde m.v.

I marts 1988 fremsatte den daværende forsvarsminister forslag til lov om afvikling af Christiania. Efter folketingsvalget i maj 1988 indgik de nye regeringspartier imidlertid en aftale om ikke at genfremsætte lovforslaget.

I december 1988 fremlagde jeg på KVR-regeringens vegne en 4-punkts-handlingsplan, som skulle medvirke til, at de ulovlige forhold blev bragt til ophør:

For det første skulle miljøministeren udarbejde et landsplandirektiv og et lokalplanforslag med retningslinier for anvendelsen af området og bebyggelsen.

For det andet ville regeringen støtte den særlige styringsgruppes bestræbelser på det sociale og bygningsmæssige område.

For det tredje ville regeringen søge at gennemføre stop for det ulovlige byggeri på Christiania.

For det fjerde skulle samtlige de værtshuse, som ikke inden for en kortere frist opnåede bevilling, lukkes.

I marts 1989 udsendte den daværende miljøminister et landsplandirektiv for Christiania. Dette skete efter en omfattende høring af alle berørte ministerier, Københavns Magistrat, overborgmesteren og Hovedstadsrådet. Endvidere blev landsplandirektivet i udkastform oversendt til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg i overensstemmelse med sædvanlig praksis ved landsplandirektiver. Landsplandirektivet fra marts 1989 opdeler Christiania i to delområder:

Område 1, som udlægges til beboelse og værkstedsformål, og område 2, som udlægges til offentligt rekreativt område.

I april 1989 fremsatte jeg på KVR-regeringens vegne forslag til lov om anvendelse af Christianiaområdet. Denne lov blev vedtaget af Folketinget i juni 1989. Bag loven stod et bredt politisk flertal bestående af Socialdemokratiet, SF, Det Konservative Folkeparti, Det Radikale Venstre og Venstre. Lovens formål er at muliggøre anvendelsen af Christianiaområdet i overensstemmelse med det landsplandirektiv og den lokalplan, som miljøministeren udsteder for området.

[Forsvarsministeren]

I december 1989 oprettede jeg et Christianiasekretariat, som har ført forhandlingerne med beboerne. Endvidere nedsatte jeg til erstatning for den tidligere styringsgruppe et særligt styringsråd, som rådgiver mig om forholdene i området.

Behandlingen af lokalplanen for Christiania blev påbegyndt under daværende miljøminister Lone Dybkjær, og i januar i år udsendte miljøminister Per Stig Møller en lokalplan for området.

Forud herfor gik en offentlig høring af tre måneders varighed, hvorunder der indkom bemærkninger fra 721 privatpersoner, foreninger og offentlige myndigheder, herunder fra Københavns Kommune.

Lokalplanen forudsætter, at anvendelsen af Christianiaområdet til blandet bolig- og værkstedsformål opretholdes, og at der bliver mulighed for placering af servicefunktioner og institutioner, der er forenelige med områdets særpræg. Med lokalplanen fastlægges nogle rammer for områdets udvikling, som skal regulere brugen af området på en hensigtsmæssig måde. Lokalplanen søger at sikre, at Københavns befolkning i højere grad får adgang til at anvende Christianiaområdet til rekreative formål, sådan som hr. Ole Donner netop redegjorde for at et af formålene var. Det gælder især det smukke voldområde, som henhører under lokalplanens område 2.

Endvidere skal lokalplanen sikre, at de væsentlige arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, som Christiania byder på, bevares for fremtiden.

Det nuværende retsgrundlag for udviklingen på Christiania er derfor loven og lokalplanen. Højesterets dom fra 1978 er således ikke længere aktuel.

Det er regeringens opfattelse, at intentionerne i loven og lokalplanen fortsat bør udgøre retsgrundlaget, og at intentionerne heri bør følges.

Den 10. oktober 1991 underskrev regeringen en foreløbig rammeaftale med Christiania. Ved denne rammeaftale får beboerne på Christiania ret til at bebo området. Regeringen forudsætter dog, at beboerne opfylder en række betingelser.

Lad mig nævne de vigtigste.

Der skal betales for benyttelsen af området for el, vand og renovation.

Der skal yderligere nedrives en række selvbyggerhuse.

Statens bevaringsværdige ejendomme skal vedligeholdes, og der skal igangsættes en vedligeholdelse og pleje af arealet, bl.a. således at det gøres mere publikumsvenligt for Københavns befolkning.

Jeg kan i den forbindelse nævne, at beboerne på Christiania allerede har fjernet 10 af de ca. 50 selvbyggerhuse, der ifølge lokalplanen skal fjernes.

Christiania har endvidere foretaget en generel forbedring af stier og offentlige arealer i området, således at det nu er mere indbydende at gå sig en tur langs Volden.

Endelig kan jeg nævne, at der er fem værts-huse på Christiania, der har søgt og fået spiritusbevilling.

Der er derfor et vist grundlag for at tro på, at der på Christiania er vilje til at medvirke i lovliggørelsen af området.

Den rammeaftale, som regeringen nu har indgået med Christiania, følger lovens og lokalplanens intentioner. Regeringen har med aftalen givet beboerne en chance for at vise deres vilje til lovliggørelse, men regeringen vil fortsat opretholde presset på Christiania. Området skal lovliggøres. Beboerne på Christiania må følge samfundets almindelige spilleregler.

Derfor har regeringen betinget sin tilslutning af, at der inden årets udgang opnås enighed om en mere detaljeret plan for de mål, der skal opfyldes for det kommende år. Sker dette ikke, bortfalder aftalen. I så fald vil regeringen nøje overveje, hvorledes Folketingets beslutning om lovliggørelse af området bedst kan søges gennemført.

Regeringen har på nuværende tidspunkt langtfra nået sin målsætning for Christiania, men med rammeaftalen har Christiania taget det første skridt hen imod en lovliggørelse. Det er i denne sag lykkedes at samle et bredt flertal bag en lovgivning og en politik om Christiania. Man kan sige, at der med den konstellation af partier, der har tilsluttet sig de fremtidige retningslinjer for Christiania, er tale om en parlamentarisk nyskabelse. Den er jeg meget taknemlig for, for den er af afgørende betydning for, at det videre arbejde med at lovliggøre Christiania kan lykkes, og forudsætningen er, at vi i Folketinget fortsat er enige om kursen.

[Forsvarsministeren]

Jeg skal derfor appellere til partierne om at fastholde enigheden og slutte op om regeringens bestræbelser på at få området lovliggjort. Det vil nok ske skridt for skridt, men det vil ske med faste skridt – denne vej er den eneste vej frem.

*Forhandling***Ole Donner (FP):**

Som nævnt tidligere skal der ikke et sekund herske tvivl om Fremskridtspartiets indstilling til Christiania: Området skal ikke lovliggøres, det skal ryddes, så højesteretsdommen kan efterleves. Vi tror ikke et øjeblik på den aftale med Christiania, som nu er indgået, som ministeren nævnte, og vi mener, det er urimeligt på ny at give christianitterne en chance – det har de haft i 20 år. I 20 år har samfundet brugt tid og penge på at diskutere denne sag. Nu må vi være nået dertil, hvor festen slutter, og hvor samfundet klart fortæller christianitterne, at nu går den ikke længere.

Det nytter ikke at bortforklare tingene, og de er bl.a., at området i sin tid blev ulovligt besat af en gruppe slumstormere. Det er sagens kerne, og det kan der ikke rokkes ved, ligegyldigt hvor megen udenomssnak man fra forskellige side kan finde på at fremføre.

Alligevel er der talt og talt. Christiania blev fra starten udråbt som en fristad, men hvad er det i grunden, christianitterne vil være fri for? Er det narkotika, er det vold, er det at frigøre området som oplagsplads for tyvekoster? Nej, det er ingen af delene, for politiets statistikker fortæller klart, at den såkaldte fristad til overflod er infiltreret med disse ting.

Hvis vi skal holde os til christianitternes terminologi, betyder det at være fristad nok nærmere, at man vil unddrage sig en række af de forpligtelser, som hviler på samfundets øvrige borgere. Det drejer sig f.eks. om betaling af lys, gas, vand og ejendomsskatter. Allerede i 1972 blev der indgået en 10-punkts-aftale, hvorefter beboerne skulle betale for el og vand. Sidste år skyldte beboerne godt 1,5 mio. kr. for el og vand, men det utrolige er, at Christiania hvert eneste år har fået eftergivet det skyldige beløb. Beboerne har heller aldrig betalt en eneste krone til staten for leje af grunden, og man har frejdigt erklæret, at det vil man heller ikke fremover.

Det er simpelt hen utroligt, at det offentlige ser stort på disse forhold. Det skulle lige have været hr. Jensen, der ikke betalte lysregningen; så ville der med bål og brand blive slukket for strømmen. Eller hvad med de titusinder og atter titusinder af familier, hvis ejendomme de seneste år er gået på tvangsauktion, så folk må gå fra hus og hjem med en økonomisk ruin til følge? Er det rimeligt over for disse folk, at en flok selvbestaltede aktivister rask væk erklærer, at de agter da såmænd ikke at betale noget som helst, hvorefter det offentlige blot trækker på skulderen og herefter ikke foretager sig noget for at stoppe ulovlighederne?

Nej, den slags ting er selvfølgelig ikke rimelige og burde ikke kunne finde sted i et retssamfund. Vi har nemlig her et eklatant eksempel på, at der ikke er lige ret for loven. Det er ikke en påstand, det er desværre en kendsgerning.

Ud over at være en såkaldt fristad er Christiania også blevet udråbt til at være et socialt eksperiment, men det står for Fremskridtspartiet fuldstændig hen i det uvisse, hvori det sociale består. Vi kan således ikke se, at det er særlig socialt, at narkotikaforhandlere åbenlyst kan operere i området og stort set kun bliver pågrebet, hvis politiet i en ellers travl tid kan afse mandskab til at rykke ind i området med en talstærk styrke.

Eller er det udtryk for et socialt eksperiment, at rockerbander nedstøber lig i betongulve i en bygning, der senere bliver anvendt som motorcykelværksted? Men måske består det sociale eksperiment i, at politiet den ene gang efter den anden beslaglægger betydelige våbensamlinger.

Nej, at påstå, at noget sådant har med sociale eksperimenter at gøre, er naturligvis det rene vrøvl. Kendsgerningen er, at der er tale om ganske alvorlige lovovertrædelser.

Fremskridtspartiet har siden Christiania-ulovlighederens start taget skarp afstand fra disse og krævet dem bragt til ophør. Det er ganske enkelt utroligt, at et flertal i Folketinget ikke til dato har kunnet enes om en sådan politik.

Inden firkloverregeringen i 1982 blev dannet, var der ingen ende på borgerlige udspil og forsøg på at lukke Christiania, men efter at Venstre og De Konservative kom i regeringen, har disse to partier været fuldstændig tavse om

[Ole Donner]

denne sag – ja, man skulle næsten tro, at partierne var røget ud i den vildfarelse, at Christiania er lukket.

Der er derfor god grund til at minde om, hvad der står at læse i Håndbog i Dansk Politik, 1990-udgaven. På s. 243 står der:

»Landets almindelige love bliver ikke overholdt i Christiania, og det offentlige undrages betydelige beløb i skatter og afgifter. Befolkningens retsfølelse krænkes ved denne forskelsbehandling. Christiania har år for år udviklet sig i stadig mere anarkistisk retning med grov kriminalitet, blomstrende smugkroer og foragt for det øvrige samfunds love og regler. Christiania er blevet tilholdssted for mange mennesker, som snarest burde hjælpes tilbage til mere ordnede og menneskelige forhold. Derfor burde Christiania have været afviklet.«

Det er selvfølgelig sød musik i Fremskridtsfolks ører, og enhver vil selvfølgelig tro, at det er Fremskridtspartiet, der skriver sådan i håndbogen. Det er det ikke, det er Det Konservative Folkeparti. Men Fremskridtspartiet er 100 pct. enig i den betragtning, som Det Konservative Folkeparti giver udtryk for her.

Der står videre i samme bog på s. 244:

»Landets almindelige love bliver ikke overholdt i Christiania, og det offentlige undrages betydelige beløb i skatter og afgifter. Befolkningens retsfølelse krænkes ved denne forskelsbehandling. . . Derfor burde Christiania have været afviklet.«

Også det er Fremskridtspartiet 100 pct. enig i. Det er ministerens parti, Venstre, Danmarks Liberale Parti, der skriver sådan.

Sådan mener regeringspartierne, men alligevel ønsker de ikke området lovliggjort. Det betyder altså, at regeringen vil se stort på, at befolkningens retsfølelse krænkes. Det er naturligvis helt uacceptabelt. Tiden må nu være inde til at få stoppet al den udenomssnak og se realiteterne i øjnene. De er, at området er ulovligt besat og er gennemsyret af narko, vold og andre ulovligheder. Det mener Fremskridtspartiet ikke længere at Danmark som et retssamfund hverken kan eller skal tolerere. Der er simpelt hen ingen holdbare begrundelser for fortsat at tillade det totale anarki, der hersker i området.

Hver eneste gang, samfundet har henvendt sig til Christiania med krav, er man i bedste fald blevet mødt med alle mulige forsøg på at

trække tiden ud. I værste fald er politiet gentagne gange blevet forsøgt overfaldet af brostenskastende BZ-bander. Ulovlighederne må nu bringes til ophør. Derfor må Christiania ryddes hellere i dag end i morgen.

På vegne af Fremskridtspartiet skal jeg hermed fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget pålægger regeringen at sikre, at Højesterets dom af 2. februar 1978 vedrørende Christiania efterleves, går Tinget over til næste sag på dagsordenen.« (Dagsordensforslag nr. D 10).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Modsat hvad hr. Ole Donner lige har sagt, viser forsvarsministerens redegørelse jo netop, at der er sket forbedringer, og jeg vil derfor, for at ingen skal være i tvivl om flertallets holdning, på hr. Qvist Jørgensens, hr. Helge Adam Møllers, fru Ebba Stranges, fru Lone Dybkjærs og egne vegne stille følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget tager forsvarsministerens redegørelse om forholdene på Christiania til efterretning og opfordrer regeringen til at fortsætte arbejdet med at lovliggøre Christiania, går Tinget over til næste sag på dagsordenen.« (Dagsordensforslag nr. D 11).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Ole Donner (FP):

Til fru Hanne Severinsen vil jeg gerne sige, at jeg selvfølgelig lagde mærke til ministerens lange opremsning af domme, aftaler, lokalplaner, direktiver, 10-punkts-aftaler osv., men jeg minder bare om, at intet af det, der er aftalt, er blevet overholdt, og derfor vil jeg gerne gent-

[Ole Donner]

ge, at vi ikke i Fremskridtspartiet har den store tiltro til, at man nu efter 20 år, hvor man ikke har kunnet komme igennem med noget, skulle have mulighed for at komme igennem med noget på dette tidspunkt.

Men jeg vil gerne allerede på nuværende tidspunkt spørge henholdsvis Venstres og De Konservatives ordfører, om man har ændret politik på området i forhold til det, man har skrevet i den nyeste udgave af Håndbog i Dansk Politik.

Qvist Jørgensen (S):

Jeg vil indlede med at bekræfte, hvad forsvarsministeren sagde i sin redegørelse om den parlamentariske nyskabelse, der er opstået. Det er en nyskabelse i forhold til Christianias over 20-årige historie, som jeg mener at både christianitterne, samfundet og flertallet af politikerne kan være tilfredse med.

Omkring 1. oktober i år lykkedes det at få rammeaftalen underskrevet, og jeg har tidligere givet udtryk for tilfredshed med især christianiternes indsats i denne sag. Samtidig med denne tilfredshed har jeg advaret forsvarsministeren mod at benytte denne underskrivelse til yderligere forsøg på at dreje det, der af nogle bliver opfattet som tommelskruen. Jeg er overbevist om, at også det budskab er forstået og vel også stiltiende accepteret af langt de fleste; der har været nogle enkelte undtagelser, men dem behøver vi vist ikke at fordybe os i.

Men midt i denne positive og fredelige udvikling skal vi så på Fremskridtspartiets foranledning have denne forespørgselsdebat om Christiania. Jeg mener, det er en inderlig overflødig forespørgsel, som jeg, hvis jeg skulle være en lille smule positiv, ville vælge at tro at Fremskridtspartiet har rejst på et tidspunkt, hvor der endnu var tvivl om, hvorvidt rammeaftalen ville blive skrevet under.

Nu er det jo imidlertid sådan, at man godt kan trække en anmodning om en forespørgselsdebat tilbage. Fremskridtspartiet har ikke valgt denne løsning, og de har åbenbart heller ikke syntes, det er ulejligheden værd at sætte sig ind i, hvad der sker, hvilken positiv udvikling der er i gang. Man vil øjensynlig hellere fortsætte ad de gamle stier medbringende de gamle fordomme, som vi jo netop har hørt hr. Ole Donner fremføre.

Hvis Fremskridtspartiet forestiller sig en lang og følelsesladet debat, må jeg skuffe dem. Med den gode udvikling, der er i gang, finder jeg ikke anledning til at deltage meget flittigt i en sådan debat.

Helge Adam Møller (KF):

Hr. Ole Donner nævnte i sine indlæg, at der ikke var nogen grænser for, hvad De Konservative og Venstre indtil for et par år siden sagde angående Christiania, og kom med forskellige ganske korrekte citater. Lad mig så gå lige til sagens kerne, i hvert fald den politiske kerne, angående Christiania:

I 18 år havde et mindretal med et meget aktivt Konservativt Folkeparti arbejdet for, at Christiania skulle ryddes. I de samme 18 år havde et flertal i Folketinget arbejdet for, at Christiania skulle fortsætte, men flertallet var lidt uenige om på hvilke præmisser. Denne uenighed igennem 18 år i Folketinget udnyttede christianitterne og Christiania til at gøre ganske, som det passede dem.

Men nu er vi ude af det dødvande. Vi fik brudt dødvandet for to år siden, fordi en række partier indså, at man måtte enes om noget, som ikke var det ideelle for partierne, men som kunne skabe et flertal og derved få brudt det anarki, der herskede på det tidspunkt. Det dødvande fik vi brudt for to år siden med loven om anvendelse af Christiania. Det var et stort flertal i Folketinget, der vedtog denne lov, og det er vigtigt at fremhæve, at loven siger, at der skal stilles krav: De ulovlige værtshuse skal lukkes, Christiania skal leve efter samme spilleregler som det øvrige samfund, og man gav forsvarsministeren bemyndigelse og flertal til at håndhæve de stillede krav. Det er nu kun tre uger siden i dag, at man på baggrund af lokalplanen fra januar i år har indgået en rammeaftale mellem regeringen og Christiania.

Rammeaftalen giver christianitterne lov til at bebo området, men kun og alene – og det vil jeg gerne understrege – kun og alene, hvis en række aftaler overholdes. Der skal betales for el, for vand, for renovation osv. Et stort antal ulovligt opførte ejendomme eller selvbyggerhuse skal nedrives. Bevaringsværdige ejendomme skal vedligeholdes. Og arealer, sø og volde skal vedligeholdes og renses. Det er kravene.

[Helge Adam Møller]

Rammeaftalen mellem regeringen og Christiania er på nogle områder noget, man kunne vel sige løs i fugerne. Det står der jo også i underskriften på aftalen af 10. oktober, i hvert fald underskriften på regeringens vegne. Derfor kan den konservative folketingsgruppe 100 pct. tilslutte sig, at der senest den 31. december i år – altså om nøjagtig to måneder – er udformet en mere specifik aftale mellem regeringen og Christiania specielt vedrørende aftalens bilag 2-5.

For os i den konservative folketingsgruppe er det klart og ufravigeligt, at aftalen skal være på plads senest nytårsaftens i år.

Der er heller ikke nogen tvivl om og skal ikke herske nogen tvivl om – og det siger jeg også til de repræsentanter for Christiania, der er her i dag – at lokalplanen skal følges til punkt og prikke ligesom alle andre lokalplaner. Aftalen skal for det kommende år, altså for 1992, være tydelig og klart angive de mål, som skal opfyldes i det år.

Lad mig konkluderende sige, at nu er der altså i Folketinget et flertal, der er en lov, og der er en lokalplan. Disse tre faktorer skal benyttes til lovliggørelse af Christiania – forhåbentlig i samarbejde med christianitterne, men om nødvendigt uden.

Hanne Severinsen (V):

Først vil jeg gerne takke forsvarsministeren for en redegørelse, der viser, at der netop er sket meget i de sidste par år. For som hr. Helge Adam Møller fremhævede, er det afgørende jo, at der faktisk sker forbedringer.

Vi havde igennem alle disse 18 år en ørkesløs debat, som aldrig førte til noget, og som gjorde det muligt for christianitterne at gøre, hvad de ville.

Nu har vi fundet sammen i et flertal, og det flertal holder. Det synes jeg det er meget vigtigt at få ud som budskab.

Man kan selvfølgelig sige, at det er en temmelig overflødig forespørgsel, Fremskridtspartiet har stillet, og den er sikkert stillet, fordi man på det tidspunkt troede, at der ikke var nogen rammeaftale. Det havde man læst noget om i aviserne. Jeg synes også, man burde have taget den tilbage, da man opdagede, at der rent faktisk var en aftale.

Men så synes jeg, vi kan bruge det positivt til her i Folketinget at demonstrere vores opbak-

ning til forsvarsministeren i den måde, han håndterer Folketingets beslutninger på. Og det er godt, at det bliver demonstreret her i dag, for det vil vise christianitterne, at vi faktisk mener noget med det.

Vi mener, at lokalplanen skal gennemføres. Vi mener, at der skal laves aftaler. Vi mener, at man skal fortsætte ad den vej, vi er slået ind på.

Det har jo også vist sig at være nemmere, når vi demonstrerer det, at få de positive kræfter, som faktisk også findes på Christiania, i tale, fordi de er klar over, at de ikke kan spille partierne ud mod hinanden her i Folketinget.

Jeg tror, at den strategi, som vi valgte at slå ind på for nu snart tre år siden, er den helt rigtige, og den vil vise sig efterhånden – ikke fra den ene dag til den anden – at føre til, at vi får nogle acceptable forhold ude på Christiania.

Ebba Strange (SF):

Så har Fremskridtspartiet da fået demonstreret sig selv som et rigtigt gammelparti. Det var jo det udtryk, partiets stifter hæftede på os andre, da Fremskridtspartiet startede for omkring 20 år siden.

Når man fra Fremskridtspartiets side griber tilbage til den gamle højesteretsdom af 1978, fordi man synes, man har brug for her fra Folketingets talerstol at få luftet nogle af de fordomme mod mennesker, der lever på en anden måde, som vi godt ved Fremskridtspartiet har, må man altså gribe helt tilbage til 1978.

Jeg synes ærlig talt, at hr. Ole Donner skulle tage at læse højesteretsdommen fra 1978. Der står nemlig sort på hvidt:

»Domstolene kan ikke tilkende Christiania en brugsret til det område, christianitterne bebor. Det tilkommer regering og Folketing.«

Jamen det var jo lige præcis det, regering og Folketing gjorde, da man vedtog loven om Christiania i 1989. Dermed er Højesterets dom ikke gyldig i dag som retsgrundlag, og det har forsvarsministeren også påpeget.

Forsvarsministeren har så givet sin redegørelse for, hvordan udviklingen er forløbet i de to år, loven har været i kraft, og den er vi i det store og hele tilfredse med i SF.

SF støttede loven i 1989. Vi gjorde det ikke uden bekymring for, hvordan og hvor meget forsvarsministeren ville udnytte alle de befø-

[Ebba Strange]

jelser, han havde fået i kraft af loven, og jeg kan da gøre hr. Ole Donner opmærksom på, at vi ikke på noget tidspunkt har haft kolde fødder over de afstemninger, vi har foretaget her i Folketinget vedrørende Christiania, så hr. Ole Donner behøver ikke at bekymre sig om temperaturen på vores fødder i hvert fald.

Vi vidste, at det med den konstellation, regeringen havde på det tidspunkt, var det, vi kunne nå, når man som vi hele tiden har arbejdet for, at christianitterne skal have lov til at bo og leve i Christiania. Med Venstre og De Konservative bag ved loven kunne vi slippe for de næsten årlig tilbagevendende debatter her i huset, hvor et eller flere partier forsøgte at slagte Christiania, og hvor det lige ved målstregen lykkedes os andre at sikre dens overlevelse.

Derfor har vi heller ikke haft Christiania på dagsordenen i de to år, der er gået, siden loven trådte i kraft. Det har vi fundet var helt i orden, for det er udtryk for, at administrationen har arbejdet med at føre loven ud i livet, og det arbejde er gjort så godt, at det faktisk er lykkedes at udarbejde en lokalplan for området og til sidst her for en tre ugers tid siden at fremlægge en rammeaftale om christianiternes brugsret til areal og bygninger underskrevet af repræsentanter for Christiania og af forsvarsministeren. Det synes jeg er flot. Jeg synes, der er grund til at rose de mennesker, der har udført arbejdet. Indimellem er bølgerne nok gået højt – det har vi kunnet læse om i dagspressen. Loven er ikke alle christianitters livret. Der har været og er fortsat megen nervøsitet derude for, hvordan udviklingen vil gå.

Det fremgår af folketingsudvalgets betænkning af 24. maj 1984, at det er en forudsætning for, at loven kan administreres, at christianitterne deltager aktivt i lovens udførelse. Det har de gjort, og det fremgår af rammeaftalen, at det agter de fortsat at gøre. Det er vi glade for i SF, for kun med en aktiv medvirken fra christianiternes side kan samfundet derude blive ved med at være levende og eksperimenterende.

Først i lokalplanforslagets høringsfase gjorde de et kæmpearbejde og indsendte i hundredvis af indsigelser. Til gengæld skal Planstyrelsen også roses for, at den faktisk tog hensyn til en række af indsigelserne, så den endelige lokalplan er mere imødekommende over for Christianias særpræg, end forslaget var.

Det lykkedes ikke at få fjernet opdelingen i hovedområde 1 og 2, men det lykkedes at få bevaret nogle af de mest særprægede bygninger i område 2. Nu er christianitterne gået i gang med at renovere voldarealer, stisystemer m.v. og fjerne og flytte huse. Derfor synes jeg, at både Christianiasekretariatet, som er nedsat i Forsvarsministeriet, og christianitterne skal have ros af os i dag.

Jeg synes, christianitterne har arbejdet aktivt med, da de endelig besluttede sig for, at det blev de vist nødt til at gøre, og jeg synes, Christianiasekretariatet har udvist en tålmodighed, som passer godt til det job, de har fået.

Jeg må da indrømme, at jeg var lidt spændt på, hvordan netop Forsvarsministeriet ville løse en så utraditionel opgave som at styre det mest anarkistiske område, der findes i hele landet, og på den baggrund er jeg faktisk blevet glædeligt overrasket.

Medlemmerne er gået fra områdemøde til områdemøde, har snakket og diskuteret og prøvet at finde løsninger, har accepteret, at frister var blevet lidt overskredet, og har fastsat nye. I mellemtiden, i den tid, der er gået – og det er det, der er spændende, synes jeg – er det til gengæld lykkedes Christiania at finde en struktur, der er så demokratisk og så bæredygtig, at jeg håber, den kan holde også i det videre arbejde. Et af problemerne derude var jo, at man aldrig rigtig vidste, hvem der nu repræsenterede hvem.

Også det, at forsvarsministeren nedsatte Styringsrådet, fortjener ros. Jeg ved, at de en gang imellem har været ved at miste tålmodigheden og har talt med store bogstaver, men de skal have tak for, at de holdt ved og derfor kunne råde Forsvarsministeriet til at underskrive rammeaftalen.

Det var vigtigt for det gamle Christianiaudvalg her i Folketinget, at den tidligere styringsgruppe med en mindre udvidelse kunne fortsætte som styringsråd.

Så til sidst til forsvarsministeren. I debatten om Christiania er der en gang imellem nogle, der forfalder til at sige, at området skal normaliseres. Det gør forsvarsministeren heldigvis ikke, og det skal han også have ros for. For hvad er egentlig normalt i vort samfund? Er det Istedgade på Vesterbro, er det Hellerup, er det Thyborøn, eller er det Sønderjylland? Det ved vi jo ikke.

[Ebba Strange]

Nej, det, vi skal, er at leve op til den lov, som Folketinget har vedtaget, og det er på de fleste områder samfundets almindelige spilleregler, men vi har jo ikke bare lavet det om til et almennyttigt boligselskab – det kunne vi jo have gjort – vi har givet dem en speciel lov, og det er den, de skal leve op til, og det håber og tror jeg at de gør.

Jeg synes, vi skal være glade for – og det vil jeg også gerne sige til Fremskridtspartiet, som jo på nogle punkter også er sådan en anarkistisk størrelse i dette samfund, men altså ikke, når det gælder disse mennesker – og at vi skal være lidt stolte over, at vi i Grundtvigs fædreland har plads til at have et Christiania, at et bredt flertal i Folketinget har sagt: O.k., så giver vi dem nogle særlige spilleregler, vi vedtager en særlig Christianialov. Jeg tror på, at der nok skal komme en mere detaljeret plan inden årets udgang.

Regeringen har langtfra nået sin målsætning, siger forsvarsministeren. Nej, det har den naturligvis ikke, og jeg ved da heller ikke, om enigheden mellem regeringen og SF kan holde til målstregen – det vil jo vise sig i tiden fremover – men jeg er tilfreds med, at vi er medforslagsstillere til dagsordenen i dag, for den kan vi sagtens holde til. Det interesserer mig også mindre, for jeg har lært af det politiske liv – og ikke mindst af mit partis stifter, Aksel Larsen – at selv om nogle af os skal sydpå og andre skal vestpå, kan vi i hvert fald godt tage toget sammen til Roskilde, og derfor er jeg tilfreds med, at lovliggørelsen sker skridt for skridt.

Så kan jeg ikke lade være med at sige til allersidst – og jeg har tid til det – at midt i en tid, hvor magtfulde partier med magtfulde allierede træffer lynhurtige beslutninger om kæmpestore planopgaver med Øresundsbro og Ørestad uden en grundig undersøgelse af, hvilke indsigelser der kommer fra befolkningen, synes jeg, det er helt velgørende, at der er et lille bitte område i Danmark, hvor ting gerne må tage lidt tid, og hvor folk gerne må blive hørt, inden de endelige beslutninger bliver truffet.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Det var interessant at lytte til fru Ebba Stranges redegørelse for det flertal, som nu er dannet omkring Christianialovgivningen. Og vi har så også konstateret, hvor Fremskridts-

partiet befinder sig; det er heller ingen nyhed. Jeg synes derfor, det vil være rimeligt allerede på nuværende tidspunkt at få slået fast, at vi er to partier, nemlig Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti, som ikke mener det samme som Fremskridtspartiet, men som heller ikke har deltaget i det flertal, som har vedtaget den nugældende lovgivning på området, og jeg vil derfor tillade mig på vegne af Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget konstaterer, at det såkaldte sociale eksperiment Christiania har gjort mere skade end gavn, opfordrer Tinget regeringen til at forstærke bestræbelserne på til gavn for mennesker inden for og uden for Christiania at skaffe lovlige tilstande på Christianiaområdet.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 12).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

Tom Behnke (FP):

Hele samfundet har brug for lempeligere og forenkede regler og love. Men det er uacceptabelt, at en lille gruppe på et lille område tyvstarter og nærmest melder sig ud af samfundet og blæser på de love og regler, der er gældende. Det skal være et krav, at alle danskere kan færdes frit i hele Danmark og ikke som på Christiania, hvor man kan risikere alverdens former for kriminalitet.

Beboerne på Christiania har ikke meldt sig mere ud af samfundet, end at de dog f.eks. stadig med glæde modtager deres bistandshjælp. Det sociale eksperiment kunne have været spændende, og det kunne have været en inspiration for resten af samfundet, men det har udelukkende udviklet sig til en kamp om, hvem der kan overtræde flest love på kortest tid. Adskillige love bliver dagligt overtrådt på Christiania: boligloven, straffeloven, restaurationsloven osv. osv. Vi kan altid diskutere, om de gældende love er rimelige, og om vi skal lave nogle ændringer, men så længe lovene er

[Tom Behnke]

der, skal de overholdes, og det skal de af alle i Danmark, også af beboerne på Christiania.

Eksempelvis er hovedparten af Christiania finansieret af narkohandel. Der bliver omsat for 100 mio. kr. om året alene i hashhandel. Desuden betales der sjældent for vand, gas, varme, strøm og lign., som alle andre borgere skal betale for; hvis andre borgere ikke betaler, bliver der omgående lukket.

Restaurationsloven er et helt kapitel for sig, når vi taler om Christiania. I forbindelse med ulovlig drift af tre værtshuse på området beslaglagde politiet alle drikkevarer, penge og madvarer i de tre værtshuse. Mindre end en måned efter kørte det hele på fuldt tryk igen. Politiet gik i anden fase ind og tømte de tre værtshuse for alt inventar, så der kun stod råmurene tilbage. Allerede 14 dage efter kørte de tre værtshuse igen på fuldt tryk. Hvor skaffer man så mange penge fra?

I et samfund som det danske, hvor man har ansat politiet til at opretholde ro og orden, er det ganske urimeligt, at der er steder, hvor politiet ikke kan komme uden at skulle have en hel lille hær i ryggen for ikke at lide overlast. Tyveknægte, narkohandlere, våbenhandlere osv. ved jo godt, at hvis de laver noget uden for portene, gælder det blot om at nå til porten ind til Christiania, så er politiet nødt til at stoppe, for ellers risikerer betjentene deres liv.

Fremskridtspartiet er med på, at vi skal have et frit samfund med den personlige frihed i højsædet, men Christiania har udviklet sig til at være det rene anarki, og det kan vi på ingen måde acceptere. Det burde også ligge de fleste partier her i Tinget meget fjernt, at nogle få bare blæser på alt og alle og brødføder sig ved ren kriminalitet.

Ministerens redegørelse om, at Christiania har gjort nogle spæde forsøg på at rette op på ulovlighederne, er selvfølgelig relativt positiv. Men det går ganske enkelt for langsomt. Christiania har haft 20 år til at eksperimentere og til at finde ud af, hvordan man skal rette sig ind, og der er ikke sket noget. Det er uholdbart for retssikkerheden, at nogle i samfundet på et bestemt område kan gøre nøjagtigt, hvad der passer dem, uden at der sker noget. Hvorledes kan den enkelte borger i Danmark opfatte den form for politik?

Afslutningsvis skal jeg sige, at vi ikke kan støtte det dagsordensforslag, der er fremsat af Venstre m.fl.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Det er ikke, fordi jeg har tænkt mig at gå i polemik med hr. Tom Behnke om forholdene i Christiania. Jeg ved ikke, hvor tit hr. Tom Behnke selv kommer i Christiania, men jeg skal hilse og sige fra dem, jeg kender, der kommer der, at man faktisk kan færdes fuldstændig uden angst og bæven i Christiania, gå tur på volden og gå tur i Christiania, uden at der sker én noget; så det rygte skal i hvert fald ikke brede sig, at det er farligt at færdes derude.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Jeg er ikke sikker på, at det ville være helt så fredeligt for hr. Tom Behnke som for os andre at færdes på Christiania. Jeg vil ikke udelukke, at det måske kunne løbe lidt af med en eller anden oven på den svada her – den sædvanlige, traditionelle svada.

Jeg tager ordet for at understrege, hvad der også er sagt ved tidligere debatter, og hvad vi har fået undersøgt takket være spørgsmål fra Det Konservative Folkeparti om det, som hr. Tom Behnke kalder narko eller stoffer. Rapporterne viser, at den form for narkotika eller de stoffer, man finder, er hashpræparater. Der er ikke ifølge den sidste opgørelse fundet de hårde stoffer, som hr. Tom Behnke antyder. Af samme rapport fremgår det også ganske tydeligt, at en af de stående undskyldninger for at være i besiddelse af hælervarer eller hash er, at man har købt det hos en ukendt mand fra Christiania. Det er det jo svært for christianitterne at værgе sig imod.

Afslutningsvis vil jeg sige, at også den gamle myte om, at der ikke bliver betalt husleje, og at der ikke bliver betalt for el osv., ikke er rigtig. Vi har klare undersøgelser, der viser, at indbetalingerne bliver bedre og bedre. Det er ikke 100 pct., men noget nær 100 pct., og viljen er til stede. Men disse faktuelle oplysninger er formentlig fuldstændig uinteressante for hr. Tom Behnke og hans partifæller.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Såvel fru Ebba Strange som hr. Qvist Jørgensen var inde på, at det kan lade sig gøre at færdes frit på Christiania, uden at der sker noget ved det.

[Tom Behnke]

Nu har jeg en rimelig indsigt i, hvad politiet optager rapporter over, og hvad der foregår af ulovligheder på Christiania. Og det er ikke småting, der foregår på Christiania, kan jeg godt sige.

Hr. Qvist Jørgensen var inde på, at man kunne færdes frit på Christiania, men han var i tvivl om, hvorvidt jeg kunne færdes frit derude efter den svada, jeg var kommet med her. Jamen er det ikke lidt uhyggeligt, at man skal høre fra talerstolen her, at fordi man har en bestemt politisk holdning til nogle ting, er der steder i samfundet, hvor man ikke kan komme? Hvor mange andre steder i et demokratisk samfund accepterer man, at fordi man har en bestemt politisk holdning, kan man risikere at blive overfaldet? Jeg tror, det ligger meget langt fra et demokratisk samfund, og jeg tror også, det vil ligge meget langt fra det demokratiske samfund, som hr. Qvist Jørgensen trods alt ønsker.

Jeg har ikke sagt, at der foregår handel med hårde stoffer på Christiania. Jeg har sagt, at der er en omfattende narkohandel, og jeg har nævnt hash, men jeg har ikke antydnet, at der foregår handel med hårde stoffer derude.

(Kort bemærkning).

Ole Donner (FP):

Det, der bringer mig herop, er hr. Qvist Jørgensens melding om, at det da godt kunne tænkes, at hr. Tom Behnke ikke kunne færdes frit på Christiania. Jeg synes, det er fantastisk, at Socialdemokratiet accepterer, at så må man bare give op. Altså, hvis man har en bestemt politisk holdning, må man bare holde sig væk fra Christiania. Det er det, hr. Qvist Jørgensen siger.

Så siger hr. Qvist Jørgensen, at det er en myte, at man ikke betaler. Det kan da godt være. Så var myten på 1½ mio. kr. sidste år. Og hr. Qvist Jørgensen siger, at betalingen nærmer sig 100 pct. Den skal ikke nærme sig 100 pct., det skal være 100 pct., det skal det alle andre steder.

Så bliver der talt om den ukendte mand, der har nogle våben til salg, osv. Jeg vil gerne citere fra en artikel i Jyllands-Posten den 30. juli 1991:

»I et brev til justitsminister Hans Engell foresøger vicepolitidirektør Annemette Møller ved at beskrive politiets »fangst« på Christiania at

give indtryk af problemets omfang. Hun skriver, at politiet i løbet af seks måneder har beslaglagt følgende:

228 kilo hash, 4 kilo hashplanter, 1 kilo marihuana.

Derudover: 32 knive, 2 pistoler – den ene skarpladt – en gaspistol, 1.031 skarpe patroner, en armeret håndgranat, to slagvåben.

Samt: 2,1 mio. danske kroner og 86.000 norske kroner.

Vicepolitidirektør Annemette Møller kalder situationen for »absolut ikke tilfredsstillende«.

»Politiet er i Christiania flere gange om ugen. Både uropatruljen og narkotikapolitiet. Hver gang har vi problemer med at komme ind«, siger Annemette Møller til Jyllands-Posten.

Det er blandt andet baggrunden for, at et politisk flertal nu har tabt tålmodigheden med christianitterne. Justitsminister Hans Engell siger:

»Jeg har ingen tillid til, at Christiania nogen sinde vil blive et område med lav kriminalitet. Det er skuffende – men måske ikke voldsomt overraskende – at det ikke er lykkedes.«

Denne artikel er selvfølgelig 3 måneder gammel, så ministeren kan jo have ændret holdning siden da.

Sonja Albrink (CD):

Som mange tidligere ordførere allerede har sagt, har vi debatteret Christiania mange gange her i Folketinget. Jeg skal ikke holde nogen lang ordførertale, for Centrum-Demokraterne har ikke skiftet standpunkt i forhold til det, vi tidligere har sagt. Vi har endda fremsat lovforslag sammen med Kristeligt Folkeparti, hvor vi simpelt hen ønskede, at Christiania blev afviklet. Jeg skal heller ikke komme nærmere ind på de ulovligheder, som sker på Christiania.

Men jeg vil slutte med at sige, at vi ønsker en afvikling, og hvis det rigtige flertal en dag skulle fremkomme her i Folketinget, kan man regne med CD's stemmer.

Og så vil jeg sige, at vi vil undlade at stemme til dagsordensforslagene fremsat af Fremskridtspartiet og af Venstre m.fl.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal heller ikke holde nogen lang tale, men blot takke for forsvarsministerens redegørelse, som jeg synes på udmærket vis beskrev

[Lone Dybkjær]

både den historiske udvikling i Christiania og også den udvikling, der er sket herinde i Folketinget, således at vi i dag er i den lykkelige situation, at der er et meget bredt flertal for, at Christiania ikke skal afvikles, men udvikles.

Det skal naturligvis ske på nogle præmisser, der ikke er i modstrid med en lang række af de ting, der i øvrigt foregår i samfundet. Jeg har på linje med CD heller ikke skiftet holdning til Christiania, men mit udgangspunkt har unægtelig været et noget andet.

Men jeg synes, det er en god udvikling, der er i gang, og jeg føler også trang til her at takke de mennesker, der har været involveret i det arbejde, der jo har været nødvendigt, hvis Christianiasagen skulle ende med en efter min opfattelse lykkelig udgang. Mange gode kræfter har brugt megen tid, og jeg tror, at hvis ikke så mange mennesker havde brugt så megen tid, havde vi ikke i dag kunnet stå med det gode resultat, som vi gør. Jeg synes, der er grund til at takke både dem, der er i ministerierne, og dem, der er udenfor. Det har været nødvendigt med en helt særlig entusiasme og indsats, hvis dette skulle lykkes.

Glønborg (KRF):

Jeg vil gerne indlede med at sige, at jeg tror, der er foretaget mange menneskekærlige handlinger på Christiania, og at mange ærligt og redeligt har troet, at der her var en mulighed for at gøre noget godt for deres medmennesker; mange har troet, at her var et godt sted at komme, når man havde nogle problemer.

Desværre har de mennesker, der er kommet der, fordi de troede, det var et godt sted at komme, når man havde problemer, fået den oplevelse, at de mødte en hårdhed og en egoisme, som var akkurat lige så stor som den, man fandt i samfundet uden for Christiania. Det, der i mange år har manglet på Christiania, er den beskyttelse, som svagt stillede mennesker kan opnå hos et organiseret samfund byggede på love, regler, vedtagelser. Demokratiet på Christiania har været et skindemokrati. Det har på Christiania været muligt for stærke kræfter at gøre sig selv stærke og rige på andres bekostning.

Kristeligt Folkeparti har aldrig troet på, at Christiania var et godt sted for mennesker at være. Allerværst var det for de mange børn, der i begyndelsen løb rundt alene derude. I

dag er udviklingen da heldigvis gået sådan, at de fleste børn på Christiania trives i en eller anden form for familie.

Det er lykkedes gennem de senere år at få forholdene på Christiania gjort noget mere menneskelige, end de var gennem en lang, lang årrække. Kristeligt Folkeparti vil gerne udtrykke en anerkendelse af, at det er lykkedes for regeringspartierne at lave en aftale med de partier, som har troet meget på, at Christiania var noget værdifuldt. Jeg forstår også godt, at de partier, som har troet på Christiania, de mennesker, som er gået ind for Christiania, har brug for et stykke tid, før de erkender, at det her kan vi ikke fortsætte med. Derfor forstår vi udmærket, at regeringen må gå balancegang, fordi man ønsker at få en udvikling i gang, og jeg er overbevist om, at de to regeringspartier gerne så, at udviklingen gik hurtigere. CD og Kristeligt Folkeparti stod ikke bag lovgivningen. Vi havde i sin tid et forslag om en hurtigere afvikling af Christiania og en total afvikling af Christiania.

Hvis vi skal se på de to dagsordener, som er foreslået af Fremskridtspartiet og af flertallet herinde, må vi sige, at der i Fremskridtspartiets dagsorden ikke står noget, som vi kan være uenige i. Naturligvis er vi tilhængere af, at landets love bliver overholdt, og derfor vil vi selvfølgelig ikke stemme imod Fremskridtspartiets dagsorden, hvis den skulle komme til afstemning. Men vi vil heller ikke stemme for den, for vi synes, at det dagsordensforslag, som CD og Kristeligt Folkeparti har fremsat, siger noget mere væsentligt om det, som skal ske. Desuden vil jeg sige, at jeg ikke bryder mig så meget om hovedbudskabet i Fremskridtspartiets argumentation. Jeg synes, det handler alt for meget om at svinge pishen og om kroner og øre.

Når Kristeligt Folkeparti ønsker Christiansystemet afviklet, er det først og fremmest, fordi vi tror, at det er til skade for de mennesker, som opholder sig derude – mere til skade end til gavn. Jeg beder om, at man bemærker, at vi i vores dagsordensforslag ikke nægter, at der er nogle mennesker, der har haft gavn af at være på Christiania, og derfor bruger vi formuleringen »mere skade end gavn«. Deri ligger altså en anerkendelse af, at der kan være tale om en vis gavn, men skadevirkningen har været så stor, at vi siger: Det foretagende, det system, må afvikles totalt.

[Glénborg]

Da vi fremsatte vort eget forslag for et par år siden, tilkendegav vi meget klart, at vi mente, at nogle af de aktiviteter, som foregik på Christiania, måtte det være rimeligt at videreføre i et andet regi – på det samme sted eller på et andet sted – men klart i et andet regi end Christianiasystemet. Vi har aldrig troet, at det førte til noget godt at lave et system, som gik på tværs af landets love, og som ikke anerkendte den lovgivningsmæssige indsats, der er foregået på demokratisk vis i Danmark igennem århundreder, og som har ført til, at vi i Danmark har et af verdens allerbedste samfund. Vi har aldrig kunnet blive enige med Christianiaforkæmperne, som udtalte en så voldsom foragt for vores gode danske samfund.

I vores dagsordensforslag opfordrer vi regeringen til at forstærke bestræbelserne. Vi ønsker altså ikke med vores dagsordensforslag at genere det arbejde, som regeringen er i gang med. Vi synes, det er godt, at man gør noget, og vi anerkender, at man gør noget, men vi synes bare ikke, man går langt nok, og vi synes heller ikke, det går hurtigt nok.

Jeg beder om, at man bemærker, at vi i vores dagsordensforslag ønsker, at man skaffer lovlige tilstande på Christianiaområdet. Regeringen og regeringens forligspartier bruger formuleringen »at lovliggøre Christiania«. Jeg synes, at det var for meget et knæfald for det ulovlige Christianiasystem at affinde sig med, at man kunne lovliggøre det. Det er altid en betænkelig sag at lovliggøre det ulovlige. Det betyder nemlig, at man indretter lovene sådan, at det ulovlige fortsat kan trives. Vi er tilhængere af, at man skaffer lovlige tilstande på Christianiaområdet. Vi tror, at det i den sidste ende vil være det bedste for de mennesker, der er derude, og også for de mennesker, der er udenfor.

Vi er altså ikke tilfredse med regeringens og forligspartiernes dagsorden. Den knytter an til en lov, som vi ikke har villet stemme for, eftersom vi synes, den var for svag og for uklar i sin formulering, men vi ønsker heller ikke at tilkendegive, at vi vil hindre regeringen i at fortsætte det nødvendige arbejde. Derfor vil vi ikke stemme imod regeringens dagsorden, men vi kan heller ikke stemme for den, idet vi mener, at vi selv har formuleret den rigtige dagsorden.

Aage Brusgaard (FP):

Det er nogle bemærkninger til det, andre har sagt. Jeg var bange for, at hvis jeg bad om en kort bemærkning, ville det blive for langt.

Jeg har bemærket, at ordførerne for faktisk samtlige andre partier har været meget positive over for Christiania, fristaden. Jeg synes, vi godt kan kalde det en fristad, for Christiania er en fristad for de mennesker, der bor der. Til gengæld accepterer de ikke, at andre kommer og beser deres fristad, så det er altså en fristad for en bestemt befolkningsgruppe.

Hr. Qvist Jørgensen sagde, at der var en meget positiv udvikling i gang på Christiania. Jeg vil gerne spørge alle de ordførere, der har været heroppe og talt så positivt om området, om de selv har været derude alene, uden beskyttelse. Jeg kan fortælle, at da vi fik denne lokalplan for Christiania, læste jeg den og tænkte, at jeg hellere lige måtte se området. Jeg var der for 5-7 år siden sammen med min kone, og dengang kunne vi faktisk gå helt frit omkring. Vi blev endda inviteret på brune kager og på øl; det var meget hyggeligt. Men så gik jeg derind engang i sommer. Jeg tog slips m.v. af for ikke at virke alt for provokerende. Allerede da jeg kom til indgangen, blev jeg mødt af to, der spurgte: »Vil du købe hash?« »Nej«, sagde jeg, »jeg nyder faktisk ikke det.« Jeg gik modigt videre og kom længere ind i lejren, eller hvad nu vi skal kalde den. Jeg kom ikke ret mange meter ind, før der kom både schæferhunde og flere til, og jeg blev igen spurgt, om jeg ville handle. Så sagde jeg: »Nej, jeg har ingen penge med til at handle for.« Det næste spørgsmål var: »Hvad kommer du så herind efter? Tror du, at det er en zoologisk have?« Så sagde jeg: »Nej, men vi har vel alle sammen lov til at færdes frit.«

Jeg vil ikke påstå, at jeg blev truet, det gjorde jeg ikke, men jeg følte mig truet, og jeg gik længere ind, men der kom flere hunde, og der kom flere, som skulle se den mærkelige mand i en ren skjorte, så jeg måtte forlade området igen; så for mig at se er der absolut ikke blevet mere positivt at sige om stedet. Jeg følte mig mere tryk for 6 år siden, end jeg gjorde i sommer, det er helt klart. Jeg følte mig utryk. Det kan godt være, at det er, fordi jeg er en bangebuds, men jeg forlod altså området igen. Jeg var måske nået halvvejs ind, det kan jeg ikke lige huske, men jeg kom i hvert fald ikke helt ind i området.

[Aage Brusgaard]

Det fører mig så hen til det, jeg gerne vil sige: at alle de, der taler så meget om Christiania, om bevarelse osv., accepterer da et område her i Københavns hjerte, hvor almindelige mennesker faktisk ikke tør gå ind. Jeg tør godt påstå, at heller ikke ordførerne tør gå rundt dér alene.

I går brugte vi et par timer på at behandle et forslag til ny lov om naturfredning, og der var et stort flertal for, at offentligheden skulle have fri adgang til private skove og private enge osv. Her er altså et område, hvor et flertal i Folketinget godt tør sætte sin magt ind og sige: Det her skal ikke være forbeholdt lodsejere eller andre, alle skal have lov til at vandre ind. Men når det drejer sig om et bestemt område, der hedder Christiania, tør man ikke gå ind og banke i bordet og sige: Det her skal ryddes for en bestemt gruppe, så det kan være for alle danske borgere.

Det synes jeg er ret tankevækkende, og jeg vil gerne spørge helt klart – nu er der allerede et par stykker, der har bedt om ordet for en kort bemærkning – om man selv har været ude på Christiania, været helt inde på området og været der alene.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg må blot protestere, når hr. Aage Brusgaard siger, at alle ordførere, der har været heroppe, har talt positivt om Christiania. Jeg vil opfordre hr. Aage Brusgaard til at læse min tale og konstatere, at jeg absolut ikke har forholdt mig positivt. Jeg har aldrig ment, at Christiania burde eksistere.

Til spørgsmålet, om alle ordførere har været i Christiania, vil jeg sige, at jeg har været i Christiania. Jeg har ikke været en flittig gæst derude, men jeg har været der, og jeg har været der mere end én gang. Jeg har også set mig grundigt om, og jeg er blevet vist grundigt rundt derude. Jeg er kommet der alene, og jeg er kommet der efter aftale med nogle af dem, som boede derude. Og jeg vil da sige, at jeg ikke har følt mig direkte utryk ved at gå rundt, men jeg har heller ikke været igennem alle hjørner af Christiania, og jeg vil sige, at der er dele af Christiania, hvor jeg ikke vil føle mig tryk ved at færdes, i det mindste ikke på enhver tid af døgnet.

Men jeg vil da også tilføje, at der også er områder uden for Christiania, hvor man ikke altid føler sig helt tryk ved at gå på alle tider af døgnet. Et sted, hvor der er forekommet mange voldsepisoder, og et sted, hvor der er en vis kriminalitet, dér skal man altid færdes med en vis årvågenhed og opmærksomhed, hvis man kommer der.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg sagde det allerede i mit ordførerindlæg, men det skal ikke hedde sig, at jeg ikke vil svare. Jeg har ingen problemer med at færdes i Christiania, skulle jeg hilse og sige.

Jeg synes heller ikke, det er interessant, om jeg har problemer med det, for de kender mig jo derude. Jeg er et rimelig kendt menneske, så jeg synes ikke, det er interessant, om jeg har problemer med at færdes i Christiania. Det har jeg ikke.

Det er da mere interessant, at jeg kender en masse andre mennesker, som heller ikke har det. Jeg kender masser af mennesker, der går på restaurant derude, som går til koncerter derude, som kommer der regelmæssigt, som ikke bor der. Og jeg kender også folk, som går tur på voldene.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Man overvejer altid, om man skal svare eller lade være, men da et manglende svar kan udlægges sådan, at den, der tier, samtykker, så synes jeg alligevel, jeg vil kommentere tre af de ting, som hr. Aage Brusgaard nævnte.

Jeg har ikke i dag talt specielt positivt om Christiania. Jeg har alene talt for, at Christiania skal lovliggøres, og at det skal ske ved hjælp af gældende lov og lokalplanen. Jeg har klart og tydeligt sagt, at jeg og min gruppe helst ser, at det sker i samarbejde med christianitterne, men hvis det ikke er muligt, så må det ske uden samarbejde.

Jeg har været på Christiania tre gange, to gange alene tilbage i fortiden og senest for et par måneder siden. Jeg har været der én gang i flere timer sammen med politiets uropatrulje.

Det sidste, hr. Aage Brusgaard siger, om, at ingen af ordførerne tør færdes alene på Christiania, sårer min professionelle stolthed. Det

[Hølge Adam Møller]

tør jeg godt og meget gerne også sammen med hr. Aage Brusgaard. Jeg tør godt, men jeg kan også godt forstå, at der er nogle, der er utrygge ved det.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Som de to foregående talere har jeg også overvejet, om jeg skulle svare på spørgsmålet. Jeg har lige slået op i min kalender og konstateret, at jeg var i Christiania den 24. juni, så det er ikke så forfærdelig lang tid siden. Jeg tror i øvrigt, jeg har været der langt over hundrede gange, og jeg har været der igennem alle de 20 år. Det vil sige, at jeg også har været der, før jeg blev medlem af Folketinget, og hvor jeg måske havde et lidt andet ærinde end det, jeg har som folketingsmedlem.

Jeg tror, at fejlen både hos hr. Aage Brusgaard og hos hr. Glønborg er, at man ikke er gået langt nok ind på området. Hvis man kun har været ved hovedindgangen med de problemer, der i sin tid var i området omkring hovedindgangen, og hvis man i øvrigt kun har snuset lidt til Pusherstreet, så kan jeg godt forstå, at man har en lidt usikker fornemmelse.

Jeg har tidligere givet udtryk for, at det må være en af de næste opgaver for christianitterne – og jeg understreger: for christianitterne – at få fjernet noget af myten om den megen hashhandel og den vold, der siges at finde sted i Pusherstreet. Men man kan roligt gå derind, og man kan roligt gå langt nok ind.

Forsvarsministeren (Enggaard):

Jeg vil gerne takke ordførerne for debatten, som jeg tror på mange måder har været nyttig.

Efter min erindring har debatten i dag været væsentlig mere nuanceret end tidligere debatter; den er gået længere ind i en vurdering af en række ting og de målsætninger, som Folketinget står for. Det er jeg glad for, for det giver et bedre grundlag for, at det er muligt for Forsvarsministeriet og de gode folk, vi har til opgaven, at administrere ånd og mening i den lovgivning, Folketinget har gennemført, og den lokalplan, som er gældende ret for området i en række henseender.

Jeg noterer mig, at det store flertal i Folketinget, som har stået bag det skift, der skete i retning af, at man vedtog loven om Christianias anvendelse, og som står bag lokalplanlægningen for området, er fastholdt.

Jeg kan selvfølgelig sagtens få øje på de nuancer, som skinner igennem de enkelte ordføreres taler i disse spørgsmål. Men det er ikke opgaven i dette spørgsmål at finde skillelinjer, men at finde det, der samler. Og det, der samler, er en vilje til, at vi realiserer ånd og mening i den lovgivning, Folketinget har vedtaget. Det, der samler, er modviljen mod ulovligheder. Sådan vil jeg hellere kalde udtrykket lovliggørelse: en modvilje mod, at ulovligheder fortsætter. Her ser jeg ingen forskel imellem fru Ebba Strange med al den sympati, som fru Ebba Strange viser for dette eksperiment, og så de øvrige partier. Der er jo ingen sympati for ulovligheder hos nogen af de ordførere, som vi har hørt i dag. Og det er et godt grundlag for, at det er muligt at arbejde videre.

Jeg er taknemlig for, at flere af ordførerne udtalte anerkendende ord om den administration, der trods mange vanskeligheder gennemføres i det daglige på dette meget besværlige område.

Formanden:

Må jeg gøre opmærksom på, at i princippet er der kun én ad gangen der har ordet her under forhandlingerne, og det er i øjeblikket forsvarsministeren.

Forsvarsministeren (Enggaard):

Med hensyn til spørgsmålet om betaling for ydelser sporer jeg heller ingen uenighed. Jeg tror, der er en fast vilje hos Folketingets partier til, at den betalingsforpligtelse, som er forudset opfyldt inden for en kommende rammeaftale om anvendelsen af Christiania, efterleves. Det er tilfredsstillende at notere sig, at betalingen skrider frem på en fornuftig måde. Men det kan selvsagt blive meget bedre, og det skal være meget bedre. Her er der heller ikke nogen uenighed.

Jeg var ked af en enkelt bemærkning fra Fremskridtspartiet om, at der var ulovlig restaurationsdrift på Christiania. Det er ikke mig bekendt, at det finder sted for tiden. Det har der været undertiden, og det er præcis baggrunden for, at politiet skrider ind med de magtmidler, politiet har, og lukker restauranter, fjerner inventar osv. Men det er ikke mig bekendt, at der i øjeblikket er ulovlig restaurationsdrift på Christiania.

Formanden:

Må jeg gøre medlemmerne i sidegangene opmærksomme på, at det er forsvarsministeren, der taler i øjeblikket.

Forsvarsministeren (Enggaard):

Hashhandel i området er selvsagt uacceptabelt, hvad næsten alle ordførere har været inde på. Der er ingen uenighed om, at vi her bør stå sammen om at fjerne også den plet, denne kraftige plet, som findes på Christianias dagligdag i dag.

Jeg vil gerne sige til Kristeligt Folkepartis og CD's ordførere, at jeg selvsagt anerkender deres afstandtagen fra flertalspartiernes dagsordensforslag i dag på baggrund af, at disse partier ikke har medvirket til den lovgivning om anvendelse af Christiania, som et flertal gennemførte.

Men jeg noterer også og med megen glæde, hvordan ikke mindst Kristeligt Folkepartis ordfører i sin gennemgang af problemer og muligheder var meget nuanceret i sin fremstilling og ikke ville stille sig i vejen for, at et flertal lagde nogle kræfter i det, som vi ser som en fælles opgave her. Og det takker jeg for.

Hr. Aage Brusgaard og enkelte andre har været inde på spørgsmålet om adgangsf forholdene. Det fremgik af min redegørelse, at adgangsf forholdene skal gøres bedre, sådan at det bliver mere tiltrækkende for Københavns befolkning at færdes i området og ikke mindst på det meget smukke voldområde, hvor nogle af de ulovlige bebyggelser fjernes. Og vi skal naturligvis videre ad den vej.

Det er præcis et af hovedformålene med lokalplanen, at et smukt og bevaringsværdigt område i København kan være åbent for befolkningen til rekreative formål, men også, at man kan færdes der i tryghed. Det er der ingen diskussion om.

Med disse ord føler jeg, at debatten i dag har givet os et godt grundlag at arbejde videre på i retning af at afskaffe ulovlige forhold i Christiania og realisere den lovgivning, Folketinget har vedtaget.

Ole Donner (FP):

Jeg vil gerne takke ministeren for den klare tilkendegivelse af, at ministeren mener, at ulovligheder på Christiania skal bringes til ophør. Jeg er glad for at høre, at ministeren me-

ner, at det er uacceptabelt, at der foregår hashhandel, og at hvis der er ulovlige værtshuse, så skal denne drift standses, ligesom ministeren klart tilkendegav, at betalingen for skatter og afgifter fremover skal være 100 pct.

Jeg vil også gerne takke hr. Glønborg fra Kristeligt Folkeparti for hans indlæg. Jeg synes, det indeholdt mange positive ting. Hr. Glønborg siger det jo på en lidt pænere måde, end jeg måske gør, men der var mange sammenfaldende synspunkter. Jeg vil sige, at hvis den dagsorden, som Kristeligt Folkeparti og CD har stillet, var kommet til afstemning, ville den have fået støtte af Fremskridtspartiet.

Hr. Qvist Jørgensen nævnte, at det var kedeligt, at vi kom med denne forespørgsel nu, hvor der var en fredelig og positiv udvikling i gang. Men det er her, at vi er uenige med Socialdemokratiet; vi mener ikke, at det er positivt, at man kører på 20. år, uden at der er en aftale. Der bliver sagt, at vi kunne have trukket den forespørgselsdebat tilbage, men hvorfor skulle vi det?

Vi mener selv, at vi har fået en del ud af det. Vi har i hvert fald fået det ud af det, at hr. Helge Adam Møller fra De Konservative og fru Hanne Severinsen fra Venstre klart har tilkendegivet, at de to partier mener, at den aftale, der nu efter 20 års forløb skal indgås, skal være indgået senest om 3 måneder fra i dag. Jeg kan allerede nu meddele, at vi den 2. januar 1992 vil kontrollere, om det er sket, og i modsat fald vil vi rejse sagen igen.

Hr. Helge Adam Møller sagde, at Venstre og De Konservative havde talt meget om Christiania. Det er rigtigt, men de har ikke gjort meget ved det, og de har talt mest om det før 1982. Kort sagt har de været med til at tale om det i 18 år uden at gøre noget effektivt ved det. De har altså ligesom et flertal i dette høje Ting opgivet at få løst problemerne. Jeg er helt enig med hr. Helge Adam Møller, når han siger, at den aftale, der er indgået, er noget – som det blev sagt – løs i fugerne.

Jeg bemærkede, at hverken Venstre eller De Konservative svarede på, om man havde skiftet holdning til, hvad der skulle ske på Christiania. Jeg indrømmer, at det citat, som jeg læste fra »Håndbog i dansk Politik«, som kunne have været Fremskridtspartiets, men som var De Konservatives, var ret barsk. Jeg kan godt forstå, at man helst ikke vil tale om det, men jeg

[Ole Donner]

må konstatere, at man har ændret politik på det område.

Fru Ebba Strange beskyldte Fremskridtspartiet for at være et gammelt parti. Det er jeg helt uenig i. Et gammelt parti er et parti som SF og flertallet her i Folketinget, som lader stå til. Fremskridtspartiet lader ikke stå til, vi vil ændre på de forhold.

Men jeg vil gerne give fru Ebba Strange en undskyldning, fordi jeg her fra talerstolen sagde, at alle andre havde fået kolde fødder. Jeg ved godt, at SF ikke har fået kolde fødder i denne sag; der er en markant forskel på Fremskridtspartiets og SF's holdning på dette punkt. Vi synes ikke, man kan melde sig ud af samfundet på den måde, som christianitterne har gjort det på, og samtidig sige: men vi vil godt have bistandshjælp, dagpenge, lægehjælp og sygehuse, hvis vi bare kan få lov til at være os selv og undgå at betale skatter og afgifter. Det er en markant forskel mellem Fremskridtspartiet og SF, ligesom det er markant forskelligt, at SF siger, at hvis man ikke vil overholde landets love på Christiania, så bliver vi nødt til at lave nogle nye love, som passer ind i christianiternes kram, og det er uacceptabelt for Fremskridtspartiet.

Jeg vil slutte med at sige, at Fremskridtspartiet ikke kan acceptere, at man giver op, men vi må på dette tidspunkt konstatere, at flertallet har givet op. Men som sagt, vil vi den 2. januar 1992 kontrollere, om denne såkaldte aftale skulle være indgået.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg har intet imod, at man har forskellige holdninger her i Folketinget, det er vel formålet med, at vi er her. Men jeg har noget imod, når man ikke hører efter, hvad der bliver sagt, og, hvis man hører efter, så fordrejer det 100 pct.

Hr. Ole Donner siger, at De Konservative har talt meget om Christiania i 18 år, men intet gjort. Det passer ikke. Jeg tog det frem som det allerførste i min ordførertale, at vi i 18 år havde talt om og arbejdet for, at Christiania skulle afvikles, skulle lukkes, skulle ryddes. Vi erkendte, at vi var i mindretal igennem alle 18 år, og derfor kunne vi ikke vedtage det. Der var et flertal i Folketinget, som havde en anden holdning, og derfor skete der ikke noget i de 18 år.

Vi blokerede for hinanden, og Christiania kørte fuldstændig, som det passede christianitterne.

Vi har den politiske holdning, at når man ikke kan få sin ideale fordring igennem, må man få det næstbedste, og det var at få lovliggjort tilstandene på Christiania. Derfor indgik vi en aftale, var med i en lov, som der er et stort flertal for, og den lov står vi selvfølgelig i dag 100 pct. bag, så længe den følges af begge parter.

Fremskridtspartiet har nu talt og talt og talt, og man må spørge, hvad det har fået ud af det. Vi erkender altså, at når vi ikke kan overbevise et flertal, må vi gå på kompromis og få den næstbedste løsning. Det er vores holdning, og den står vi ved.

(Kort bemærkning).

Ole Donner (FP):

Jeg vil gerne have lov til at citere endnu en gang fra »Håndbog i dansk Politik«, 1990-udgaven, side 243, hvor der står der:

»Landets almindelige love bliver ikke overholdt i Christiania, og det offentlige unddrages betydelige beløb i skatter og afgifter. Befolkningens retsfølelse krænkes ved denne forskelsbehandling. Christiania har år for år udviklet sig i stadig mere anarkistisk retning med grov kriminalitet, blomstrende smugkroer og foragt for det øvrige samfunds love og regler. Christiania er blevet tilholdssted for mange mennesker, som snarest burde hjælpes tilbage til mere ordnede og menneskelige forhold. Derfor burde Christiania have været afviklet.«

Dette citat var altså ikke Fremskridtspartiets, men Det Konservative Folkepartis i omhandlede håndbog.

Når hr. Helge Adam Møller ikke vil svare direkte, må jeg konstatere, at man siger i Det Konservative Folkeparti, at man gerne vil gå på kompromis, og derfor har man efter 20 år nu forsøgt at lave en aftale, som efter hr. Helge Adam Møllers mening er noget løs i fugerne. Jeg må konstatere, at hr. Helge Adam Møller mener, at det ikke er sikkert, De Konservative har skiftet politik, men man er dog – for at sige det mildt – gået lidt på kompromis.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 11 af Hanne Severinsen (V), Qvist Jørgensen (S), Helge Adam Møller (KF), Ebba Strange (SF) og Lone Dybkjær (RV) (se foran) vedtoges med 96 stemmer (S, KF, V, SF og RV) mod 8 (FP) og (ved en fejlfestemning) 1 (CD)); 4 (CD og KRF) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 10 af Ole Donner (FP) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 12 af Glønborg (KRF) og Sonja Albrink (CD).

Hermed sluttede forespørgslen.

Formanden:

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.52

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 63:

Forslag til lov om ændring af lov om leje og lov om midlertidig regulering af boligforholdene. (Lejefastsættelse i nye private udlejningsejendomme).

Af boligministeren (Svend Erik Hovmand). (Fremsat 23/10 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Pia Gjellerup (S):

Dette forslag og også det næste forslag, vi har på dagsordenen, er forslag, som regeringen har syntes det var nødvendigt at fremsætte, til trods for at vi i samme uge, som vi skal debattere dem i, også har fået invitationen til at tage fat på de forhandlinger, som vi i foråret var enige om at skulle tage fat på vedrørende en egentlig gennemgående revision af lejelovgivningen og boligreguleringsloven.

Om den sammenhæng kan jeg sige, at jeg synes, det er lidt underligt, at et par forslag, der er helt centrale for de spørgsmål, vi skal diskutere, så kommer til behandling her. Men regeringen må øjensynlig have haft nogle ønsker om at kunne markere et eller andet initiativ selvstændigt, og så er det i hvert fald, kan man se, overordentlig beskedne initiativer.

Men der er en manglende sammenhæng – det bliver et par stumper, vi skal diskutere, og det er ikke særlig hensigtsmæssigt. Det kan vel bedst illustreres ved at konstatere, at hvis man forestiller sig disse to forslag gennemført set i sammenhæng med, at vi har to områder i forvejen, dels lejelovsområdet, dels boligreguleringsområdet, og at vi sidste år også tog en enkelt stump frem, nemlig spørgsmålet om tidsbegrænset udlejning, så vil vi have i alt 8 forskellige områder at lave 8 forskellige ting på. Det er ikke særlig hensigtsmæssigt, og det er vel det, der bedst kan illustrere, at det ikke er en hensigtsmæssig måde at arbejde på – og slet ikke, når vi er et stort flertal i Folketinget, der er blevet enigt om, at det lige netop er et af de kernepunkter, vi skal drøfte i de forhandlinger, som begynder i næste uge.

Forslaget handler om, at man fjerner overgrænsereguleringen for det, der kaldes det lejedes værdi, og at man fjerner princippet i den omkostningsbestemte leje i forhold til nybyggeriet. Det kan godt drøftes, hvilke reguleringer man skal have i fremtiden, men vi synes, det er helt fejlagtigt at tage det sådan op, som det er sket her. Men jeg skal dog kvittere for, at regeringen har set, at det også kunne betyde, at man kom til at røre ved det øvrige boligmarked, og derfor har indført en lille hage, nemlig at det ikke skulle kunne få afsmittende betydning for det øvrige boligmarked, idet man undtager disse lejemål som sammenligningslejemål. Det kan jeg kvittere for positivt, men jeg kan dertil sige, at jeg ikke tror så meget på, at det er nok at skrive det i loven. Jeg tror, der i realiteten vil være en afsmittning, som vi ikke vil kunne være tjent med.

Jeg savner i dette forslag – lige så vel som jeg savnede det sidste år i forbindelse med det tidsbegrænsede lejemål – en samfundsøkonomisk relation, en belysning af, hvad det er, der sker, når lejere indretter sig på en anden måde: Hvem får flere penge? Hvem får færre penge? Hvad ville de ellers have brugt pengene til? Og